

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, 10 maja 2016 r.

www.ms.gov.pl

Departament Wykonania

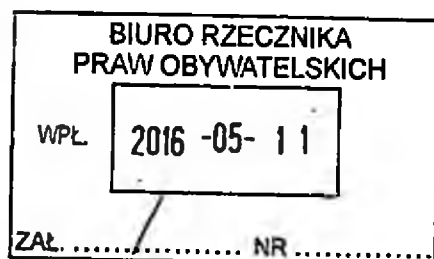
Orzeczeń i Probacji

Wydział Wykonania Orzeczeń

Rodzinnych i Nieletnich

Znak sprawy: DWOiP III -072-7/16 13

160510 - 00380

Pani

Justyna Róża Lewandowska

Dyrektor Zespołu

Krajowego Mechanizmu

Prewencji

W nawiązaniu do przesłanego w dniu 8 kwietnia 2016r. Raportu przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Zakładu Poprawczego w Nowem (KMP.573.2.2016.DK) uprzejmie przedstawiam stanowisko Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji (dalej DWOiP) wobec sformułowanych rekomendacji.

Na wstępie zauważyć należy, iż zalecenie (nr 8) dotyczące rezygnacji z przeprowadzania kontroli osobistych wobec nieletnich ma charakter systemowy. W przygotowanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości *projekcie ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*, został wprowadzony zapis uwzględniający powyżej wskazywany brak umocowania ustawowego do wykonywania tego rodzaju czynności przez pracowników placówek.

Postulowane zmiany w zapisach aktów wewnętrznych (nr 3 i nr 5) nie uznaję za zasadne. Treść *Procedury udzielania nieletnim pomocy medycznej na terenie zakładu*, nie daje uprawnienia pracownikowi pedagogicznemu do arbitralnej oceny stanu zdrowia nieletniego przed odprowadzeniem go do pielęgniarki. Użyte sformułowanie jest stanowcze i przewiduje dwie sytuacje doprowadzenia wychowanka tj. z inicjatywy pracownika lub na prośbę nieletniego. Zapisy procedury nie przewidują możliwości odmowy. Przedstawiciele KMP nie wskazali też w Raporcie aby w praktyce takie zdarzenia miały miejsce.

Podobnie, zmiana zapisu *Regulaminu korzystania z aparatu telefonicznego w Zakładzie Poprawczym w Nowem* w zakresie w jakim wskazują przedstawiciele KMP nie znajduje oparcia w brzmieniu art. 66 § 4 upn. Przepis ten daje dyrektorowi placówki prawo ograniczania kontaktów nieletniego z osobami spoza zakładu w przypadku, gdy kontakt ten

stwarzałby zagrożenie dla porządku prawnego, bezpieczeństwa zakładu, ośrodka lub schroniska bądź może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się postępowania lub proces resocjalizacji nieletniego. Uregulowanie to dotyczy nie tylko kontaktów osobistych ale również i innych możliwych form kontaktu tj. telefonicznego, za pośrednictwem komunikatorów internetowych. Zasadnym jest jednak dostosowanie brzmienia zapisu procedury pkt 9 do brzmienia art. 66 § 4 upn.

Natomiast postulat (nr 4) zawarcia w *Regulaminie Zakładu Poprawczego w Nowem* informacji o działającej grupie readaptacyjnej uznaję za zasadny. Funkcjonujący w placówce dokument wewnętrzny - *Powstanie i funkcjonowanie grupy readaptacyjnej w zakładzie* winien stanowić jego załącznik określający zasady funkcjonowania grupy readaptacyjnej. Regulamin Zakładu zawiera zapisy na poziomie ogólnym. Szczegółowe informacje o grupie readaptacyjnej znajdują się w ww. dokumencie opracowanym w 2011 roku. Określa on charakterystykę wychowanków grupy readaptacyjnej, cele readaptacyjne, zadania do realizacji, podstawy pracy resocjalizacyjnej, ofertę diagnostyczno-terapeutyczną zespołu diagnostycznego – korekcyjnego, założenia pracy resocjalizacyjnej oraz ofertę resocjalizacyjną internatu. Łącznie oba dokumenty zawierają wyczerpujące informacje o zasadach funkcjonowania grup readaptacyjnych.

Rekomendacje wskazujące na nieprawidłową praktykę (nr 2, 6, 7), uznaję za zasadne. Pismem z dnia 25 kwietnia 2016 roku dyrektor poinformował DWOiP o dostosowaniu Izb przejściowych do wymogów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w *sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* (w załączeniu zdjęcia), jak również zobowiązał się wyeliminować przypadki umieszczania nieletnich w izbie przejściowej na ich życzenie. Ponadto w celu wyeliminowania praktyki udzielania świadczeń medycznych wychowankom w obecności osób trzecich (niezgodnej z zapisami obowiązującej *Procedury udzielenia nieletnim pomocy medycznej na terenie zakładu*), przypomniał pracownikom ochrony, jak i pracownikom medycznym o obowiązku przestrzegania obowiązującej w zakładzie procedury tj. o konieczności zamykania drzwi do ambulatorium i przebywaniu pracownika ochrony na korytarzu

Zalecenie (nr 9) dot. wydłużenia czasu archiwizacji nagrań z monitoringu uznaję za zasadne szczególnie, że w powyższym zakresie od 6 listopada 2015r. zostały zmienione przepisy (rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 października 2015r. *zmieniającym rozporządzenie w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* – Dz. U. z 2015r., poz. 1809) znacznie ograniczające czas ich przechowywania. Z wyjaśnień dyrektora wynika, iż w br. przeznaczy na ten cel środki finansowe w wysokości 20 tys. zł.,

a w planie wydatków na następny rok zawniósł do MS o kwotę 75 tys. zł., która zabezpieczy w sposób odpowiedni rozbudowę systemu monitoringu.

Odnosząc się natomiast do rekomendacji dot. podjęcia działań mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa u wychowanków w Zakładzie poprzez eliminację przemocy rówieśniczej (nr 1) dyrektor w piśmie z dnia 25 kwietnia 2016r. podniósł, iż kadra kierownicza oraz pracownicy pedagogiczni na bieżąco monitorują atmosferę wychowawczą. Ponadto należy zauważyć, iż w okresie od 2 października do dnia 18 listopada 2015r. wizytatorzy DWOiP przeprowadzili wizytację Zakładu Poprawczego w Nowem, podczas której przeprowadzono wśród wychowanków ankietę dotyczącą poczucia bezpieczeństwa i przestrzegania praw. Tylko dwóch nieletnich wskazało, że spotkało się z przemocą fizyczną lub psychiczną ze strony innych nieletnich. Dodatkowo pedagodzy i psycholodzy prowadzą z wychowankami zajęcia m.in. w zakresie: treningu EEG Biofeedback, kontroli złości, dotyczące kultury słowa, problematyki agresji i przemocy.

Dyrektor zakładu poinformował, że w ramach podniesienia jakości i standardów pracy oraz realizacji uwag KMP dokonuje zmian polegających na:

- powołaniu nowego składu zespołu do monitorowania bezpieczeństwa nieletnich w placówce (na posiedzeniu Rady Zakładu w dniu 21.04.2016r.),
- zaplanowaniu przeprowadzenia wewnętrznego szkolenia „Zwiększenie umiejętności wychowawczych w zakresie: zapobiegania konfliktom w relacjach z wychowankami, „Poszerzenia metod przydatnych w sytuacjach prowokacyjnych i agresywnych zachowań nieletnich”. Termin szkoleń maj i wrzesień 2016r.
- błyskawicznej reakcji kadry na przejawy agresji, w tym próby wprowadzania zasad tzw. „drugiego życia”
- ograniczeniu do minimum izolowania chłopca od innych wychowanków w izbie przejściowej,
- zorganizowaniu szkolenia dla pracowników w zakresie treningu zastępowania agresji termin szkolenia 27-28.06.2016r.

Odnosząc się natomiast do zalecenia skierowanego do Ministerstwa Sprawiedliwości, informuję, że przyznanie środków finansowych uzależnione jest od zgłoszenia stosownego wniosku. Z pisma przesłanego przez dyrektora zakładu wynika, iż w planie wydatków inwestycyjnych na 2017r. wniosł o kwotę 75 tys. zł na rozbudowę systemu monitoringu.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji

ptk Luiza Satapa

ZAKŁAD POPRAWCZY

ul. Bydgoska 4 86-170 Nowe tel./fax. 0523327518

sekretariat@nowe.zp.gov.pl

ZAKŁAD POPRAWCZY
86-170 Nowe, ul. Bydgoska 4
tel./fax 52 332 75 18
000321767
— 2 —

Nowe, dnia 25.04.2016r.

L. dz. 482 /16

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -04- 2 8
ZAL. 17	NR

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W załączeniu uprzejmie przekazuję wyjaśnienia w kwestii stanu realizacji zaleceń wydanych w raporcie z dnia 26.05.2011r. z wizytacji w Zakładzie Poprawczym w Nowem oraz przedstawiam realizację wydanych zaleceń w dniu 07.04.2016r. z rewizytacji w placówce.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w/w pismo przekazano do Dyrektora Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz Przewodniczącej III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Świeciu.

2 powasowania

DYREKTOR
ZAKŁADU POPRAWCZEGO
w Nowem
[Signature]
mgr Andrzej Swiatkowski

ZAKŁAD POPRAWCZY

ul. Bydgoska 4 86-170 Nowe tel./fax. 0523327518

sekretariat@nowe.zp.gov.pl

ZAKŁAD POPRAWCZY
86-170 Nowe, ul. Bydgoska 4
tel./fax 52 332 75 18
000321767
— 2 —

Nowe 20.04.2016r.

L.dz.482/16.....

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH KRAJOWY MECHANIZM PREWENCJI WARSZAWA

W związku z działaniami pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* mających na celu sprawdzenie sposobu realizacji zaleceń wizytacyjnych wydanych w dniu 26 maja 2011r. niniejszym przedstawiam wyjaśnienia w kwestii stanu realizacji zaleceń z wizytacji oraz przedstawiam realizację wydanych zaleceń w dniu 07.04.2016r.

Zalecenia:

1. *„Podjęcie działań mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa u wychowanków w Zakładzie, poprzez eliminację przemocy rówieśniczej”.*

Biorąc pod uwagę opis przedstawiony przez przedstawicieli KMP w pkt. 3. 2 raportu, uprzejmie informujemy, iż celem nadrzędnym kadry pedagogicznej Zakładu Poprawczego w Nowem jest stworzenie bezpiecznego i przyjaznego dla nieletnich miejsca, w którym panuje dobry „klimat wychowawczy”. Wychowankowie otoczeni są fachową opieką, mają stworzone warunki do indywidualnego rozwoju, uwzględniające ich specyficzne potrzeby i aspiracje, a także właściwe warunki pod względem bezpieczeństwa w tym wyeliminowania przemocy rówieśniczej wśród wychowanków.

Nie zgadzamy się ze stwierdzeniem zawartym w protokole, a mianowicie: *„mimo upływu kilku lat od ostatniej wizytacji pracowników BRPO praca nie odnosi wyraźnie większego sukcesu”.* Zapewniamy, iż nie tylko w Zakładzie Poprawczym w Świeciu – jak wskazuje KMP *(wskazywanie, że nieletni umieszczani w placówce w Świeciu i nieletni w zakładzie w Nowem charakteryzują się taką samą osobowością i sprawiają takie same trudności mija się z prawdą. W tym miejscu nie będę wskazywał istotnych różnic nadmienię tylko, iż w zakładzie poprawczym w Świeciu pracowałem w charakterze wychowawcy i kierownika internatu 16 lat a w obecnej placówce drugie 16 lat co myślę w pełni upoważnia mnie do stwierdzenia niezasadności wskazań KMP w tym zakresie)* ale także i w naszym zakładzie podejmowane działania przez

pracowników mają charakter prewencyjny, zindywidualizowany i oparty na rzetelnej diagnozie każdego przypadku. Wychowankowie mają zapewnione bezpieczeństwo i pomoc w trudnej sytuacji życiowej. Ponadto objęci są opieką psychologa i pedagoga. Nadmieniam jednak, że okresowo występują próby naruszania zasad współżycia społecznego poprzez wprowadzanie przez nieletnich zasad „drugiego życia” jednak spotyka się to z natychmiastową reakcją pracowników.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa nieletnich, a w konsekwencji zapewnienie właściwego funkcjonowania placówki koniecznością jest w powyższym przypadku czasowe wyłączenie wychowanka z zajęć programowych i umieszczenie w izbie przejściowej. Czy działanie takowe może stanowić zarzut, nieprawidłowość, czy też uchybienie. W naszej ocenie nie – jest to tylko ostateczność, której nie nadużywamy a zadaniem tych działań jest uświadomienie nieletniemu konieczności przestrzegania zasad współżycia społecznego. Przed każdym wyłączeniem wychowanka prowadzone są rozmowy mediacyjne prowadzone przez psychologa lub pedagoga. Skuteczność tych rozmów wynosi 86% co oznacza, iż zdecydowana większość nieletnich nie zostaje wyłączona z zajęć tylko w wyniku prowadzonych mediacji pozostaje w grupach, klasach czy też oddział warsztatowych. Czy to jest restrykcyjność - ???

Jak wskazuje przedstawiciele Mechanizmu ilustracją opisywanego problemu jest sytuacja wychowanka _____ który uwikłany jest w konflikt z niektórymi członkami grupy wychowawczej i konflikt ten eskalował na przestrzeni 4 lat. Wychowanek w naszej placówce przebywa od 11.02.2016r. (dopiero 2,5 miesiąca) w związku z czym trudno ustosunkować się do problemów dotyczących pobytu wychowanka w innych zakładach i ich wpływu na sytuację jego w naszej placówce. Trudno także odpowiedzieć na pytanie dlaczego w/w wychowanek został przeniesiony do naszej placówki. W naszym zakładzie przebywa dwóch nieletnich, z którymi we wcześniejszych placówkach przebywał _____ Zarówno jeden jak i drugi z wychowanków przebywają na różnych grupach wychowawczych niż nieletni _____ a nie jak to przedstawione jest w raporcie w jednej grupie wychowawczej, także kontakt z nimi jest ograniczony. Nie ukrywamy, iż proces adaptacji wychowanka w naszym zakładzie nie był łatwy. Już z poziomu izby przejściowej nieletni, nie mając świadomości kto z wychowanków przebywa w naszym zakładzie, zamierzał przebywać w izbie przejściowej i nie miał zamiaru jej opuszczenia (taka sytuacja miała miejsce w poprzedniej placówce gdzie nie chciał opuścić pomieszczenia izby, być może to był powód przeniesienia go do naszego zakładu). Sukcesem pracowników było skłonienie nieletniego do opuszczenia izby i zagwarantowanie mu bezpieczeństwa w poszczególnych działach zakładu. **Wychowanek ten na pytania pod jego adresem: czy czuje się bezpiecznie, czy krzywda mu się dzieje, czy ktoś mu dokucza – stanowczo odpowiada nie. W przypadku gdyby było inaczej nieletni na pewno by poprosił o umieszczenie go w izbie przejściowej.**

W nawiązaniu do prośby pracowników BRPO w zakresie aktualnej sytuacji nieletniego uprzejmie informujemy, iż _____ czuje się swobodnie, jest pogodny i nie zgłasza żadnych konfliktów na nurcie wychowawczym. Pracownicy placówki dokonują wszelkich starań aby sytuacja ta nie uległa zmianie. Informujemy również.

że termin rozprawy o warunkowe, przedterminowe zwolnienie z zakładu poprawczego został wyznaczony na 13.05.2016 r. o postanowieniu sądu poinformujemy KMP.

Mając na uwadze specyfikę zakładu uwzględniającą nieletnich jacy do niej trafiają, a mianowicie:

- *mający wrogi nieprzyjazny obraz świata społeczeństwa i otaczającej rzeczywistości,*
- *którzy różnią się od siebie pod względem potencjalnych możliwości intelektualnych, co wiąże się z koniecznością indywidualnego doboru metod wychowania resocjalizacji i zakresu nauczania. Kształcenie w klasie szkolnej, odbywać się musi jednocześnie na wielu poziomach. Sugeruje to konieczność objęcia nieletnich indywidualnym tokiem nauczania,*
- *w kontaktach interpersonalnych występuje u nieletnich przewaga procesów emocjonalnych nad ich opracowaniem intelektualnym przy jednoczesnym zaburzeniu internalizacji norm moralnych, prawnych, zwyczajowych,*
- *charakteryzujący się silnie zaburzoną osobowością, (w kierunku dysocjalnej) co w dużej mierze utrudnia a czasem wręcz uniemożliwia podjęcie właściwych oddziaływań resocjalizacyjnych. Oddziaływania podejmowane wobec tych nieletnich, muszą się koncentrować głównie wokół ich niekontrolowanej agresji, impulsywności czy neurotyzmu,*
- *z uwagi na stale intensywne poczucie zagrożenia oraz wysoki poziom koncentracji na własnych przeżyciach, postawach roszczeniowych, z wielkimi trudnościami funkcjonują w oddziale szkolnym, grupie warsztatowej czy internatowej. W rezultacie dezorganizują pracę dydaktyczną, wychowawczą i resocjalizacyjną. Negatywnie wpływają na ogólną atmosferę wychowawczą,*
- *charakteryzują się nieumiejętnością antycypacji kary, a także brakiem wrażliwości na stosowane środki dyscyplinarne,*
- *którzy wykazują brak odpowiedniego poziomu samoakceptacji,*
- *których znacząca część (80%), posiada tatuaże oraz blizny po samookaleczeniach dokonanych na tle działań podkulturowych, przez co demonstrują oni swoją przynależność do nieformalnych struktur podkultury przestępczej. Wymaga to stałego monitorowania kontaktów rówieśniczych i wczesnego zapobiegania próbom szerzenia zasad „drugiego życia” na terenie placówki.*

gwarantujemy, że dobro wychowanka jest dla nas najwyższym, celem co staramy się różnymi sposobami to realizować. Przejawy tzw.: „drugiego życia” a tym samym zagrożenie bezpieczeństwa nieletnich jak i placówki nasilają się okresowo w zależności od tego jacy (kultywujący podkulturę więzienną w poprzednich placówkach) nieletni trafiają do naszego zakładu. Przejawy te spotykają się z natychmiastową, zdecydowaną reakcją pracowników. Tak więc nie sposób zgodzić się, iż zalecenie nie zostało spełnione.

Jako placówka która systematycznie podnosi jakość i standardy pracy oraz w szczególności mając na uwadze protokół z niniejszej kontroli zamierzamy dokonać zmian w metodologii polegających na:

- na posiedzeniu Rady Zakładu w dniu 21.04.2016r. powołano nowy skład Zespołu do monitorowanie bezpieczeństwa nieletnich w placówce,
- zaplanowano przeprowadzenie wewnętrznego szkolenia „Zwiększenie umiejętności wychowawczych w zakresie: zapobiegania konfliktom w relacjach z wychowankami. „Poszerzenia metod przydatnych w sytuacjach prowokacyjnych i agresywnych zachowań nieletnich”. Termin szkoleń maj i wrzesień 2016r.
- okazywanie jeszcze większej troski i uwagi każdemu nieletniemu z osobna poprzez zwiększenia indywidualnych rozmów, mających na względzie podniesienie poziomu zaufania względem pracowników,
- jeszcze dokładniejsze i bardziej rzetelne diagnozowanie przypadków mających podłoże natury wychowawczej,
- błyskawiczna reakcja kadry na przejawy agresji, w tym próby wprowadzania zasad tzw. „drugiego życia”
- zwiększenie intensywności rozmów z potencjalnymi osobami sprawiającymi problemy wychowawcze,

- ograniczenie do minimum działań wychowawczych polegających na izolacji chłopca od innych wychowanków w izbie przejściowej.
- zorganizowanie szkolenia dla pracowników w zakresie treningu zastępowania agresji termin szkolenia 27-28.06.2016r.

2. „*Udzielanie świadczeń medycznych poza zasięgiem słuchu i wzroku pracowników niemedycznych*”

Uprzejmie informuję, że nie możemy zgodzić się ze stwierdzeniem przedstawicieli KMP, że zalecenie nie zostało zrealizowane. Obowiązująca w placówce procedura „*Udzielania nieletnim pomocy medycznej na terenie zakładu*” w punktach 8 i 11 wyraźnie określa, że udzielanie pomocy medycznej odbywa się bez udziału osób niebędących pracownikami niemedycznymi. Pracownik ochrony doprowadzający nieletniego do ambulatorium czeka na wychowanka poza gabinetem medycznym. Jednakże dla jasności obowiązujących w tym zakresie działań w procedurze w punktach 8 i 11 dopisano „*Pracownik ochrony przebywa na korytarzu, drzwi od ambulatorium w trakcie udzielania pomocy medycznej są zamknięte*”. Pracowników medycznych jak i strażników ponownie zobowiązano do przestrzegania obowiązującej w powyższym zakresie procedury tj; o zamykaniu drzwi ambulatorium i przebywaniu pracownika ochrony na korytarzu przed ambulatorium.

3. Zmianę treści „*Procedury udzielania nieletnim pomocy medycznej na terenie zakładu*”, poprzez wprowadzenie zasady, że pracownik pedagogiczny nie może odmówić prośbie nieletniego o doprowadzenie go do pielęgniarki lub lekarza.

Uprzejmie informuję, że zgodnie z punktem 1 w/w procedury decyzję o konieczności udania się wychowanka w celu udzielenia pomocy medycznej cyf. „*podejmuje pracownik pedagogiczny z własnej inicjatywy lub na prośbę nieletniego*”. Jasno określony jest tok postępowania w tej kwestii. To pracownik z własnej inicjatywy **lub na prośbę nieletniego** kieruje wychowanka do lekarza lub pielęgniarki.

Sugerowanie przez przedstawicieli Mechanizmu, że pracownik pedagogiczny może odmówić nieletniemu udzielenia pomocy medycznej jest co najmniej niewłaściwe. W dotychczasowej praktyce nie zdarzyło aby pracownik odmówił nieletniemu pomocy w zakresie udania się do lekarza czy też pielęgniarki. Pracownik pod którego opieką jest nieletni zobowiązany jest do tego aby w pełni zapewnić mu opiekę i bezpieczeństwo a w związku z tym również zadbać o jego zdrowie jak i wiedzieć gdzie aktualnie nieletni przebywa. W w/w procedurze nie określamy sytuacji w jakich przypadkach pracownik może odmówić nieletniemu udania się po pomoc medyczną ponieważ takiej sytuacji nie może być, **stąd za zbędne uważamy określanie zasad odmowy nieletniemu udania się po pomoc medyczną.**

W związku z powyższym naszym zdaniem procedura w pełni zabezpiecza wychowanka w kwestii udzielania pomocy medycznej przez lekarza i pielęgniarkę.

4. „*Zawarcie w Regulaminie Zakładu Poprawczego w Nowem informacji o działającej grupie readaptacyjnej i przepisach w niej obowiązujących*”.

Uprzejmie informuję, że zalecenie naszym zdaniem zostało zrealizowane. W regulaminie zakładu zatwierdzonego przez Prezesa Sądu Okręgowego w 2014r. zawarte są na poziomie ogólnym zapisy dotyczące funkcjonowania w placówce grup readaptacyjnych a więc zalecenie wydane w 2011r. naszym zdaniem zostało zrealizowane.

Uzasadnienie:

Paragraf 1.3 *Regulaminu zakładu* określa, że w zakładzie poprawczym w Nowem decyzją Ministra Sprawiedliwości mogą funkcjonować grupy readaptacyjne.

Paragraf 1.4 *Regulaminu zakładu* określa, zgodnie z § 9¹,1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. z 2014r., poz. 1054 – j.t.) jacy wychowankowie kierowani są do grup readaptacyjnych naszej placówki.

Paragraf 3.6 *Regulaminu zakładu* określa na czym polega praca resocjalizacyjna, wychowawcza, terapeutyczna jak i readaptacyjna.

W paragrafie 4 w pkt. 4,7,8,9,10 *Regulaminu zakładu* określone są cele resocjalizacyjne - readaptacyjne realizowane w placówce, co wyczerpuje zadania readaptacyjne określone w § 9¹.2 w/w Rozporządzenia.

Poza ujętymi w regulaminie zakładu kwestiami funkcjonowania w placówce grup readaptacyjnych nie ma w w/w Rozporządzeniu innych istotnych różnic dotyczących zakładu zamkniętego i readaptacyjnego.

Jednocześnie informuję, że funkcjonowanie grup readaptacyjnych określone jest w wewnętrznym opracowaniu „Powstanie i funkcjonowanie grupy readaptacyjnej w zakładzie” zał. 1

5. *Zmiana treści Regulaminu korzystania z aparatu telefonicznego w zakładzie poprawczym w Nowem, poprzez usunięcie zapisu pozwalającego na kontrolę rozmów telefonicznych nieletnich.*

Uprzejmie informuję, że w w/w procedurze a obecnie „*Regulaminie prowadzenia rozmów telefonicznych przez wychowanków w zakładzie poprawczym w Nowem*” nie ma zapisu o kontrolowaniu przez pracowników, prowadzonych przez nieletnich rozmów telefonicznych. Przedstawiciele KMP słusznie stwierdzają, że zapis punktu 6 i 7 *Regulaminu* jasno określają, że rozmowa odbywa się bez osób trzecich co jest w pełni przestrzegane.

Zapis punktu 9 *Regulaminu* nie mówi o tym, że pracownicy słuchają rozmów prowadzonych przez nieletnich tylko mówi o takim przypadku gdy nieletni prowadzi rozmowę telefoniczną w sposób bardzo emocjonalny i w takim przypadku bardzo głośny używając przy tym słów niecenzuralnych, wulgarnych słyszanych we wszystkich pomieszczeniach grupy a niejednokrotnie i na całym piętrze.

Pragnę zauważyć, że wychowawca w czasie gdy nieletni prowadzi rozmowę telefoniczną prowadzi zajęcia wychowawcze z 6-7 pozostałymi nieletnimi a nie zajmuje się słuchaniem rozmowy telefonicznej prowadzonej przez nieletniego. Rozmowa w przypadku prowadzenia jej w sposób bardzo głośny jest słyszalna mimo woli i to nie tylko przez pracowników.

Jednocześnie nadmieniam, że zgodnie z § 58.2 w/w Rozporządzenia cyt. „*zakład zapobiega i przeciwdziała postępowaniu się wyrazami lub zwrotami wulgarnymi, obelżywymi albo gwarą używaną w podkulturach o charakterze przestępczym*”, pracownik jest zobowiązany do reagowania na tak negatywne zachowanie wychowanka.

Stąd uważamy za zasadne utrzymanie w *Regulaminie* zapisu punktu 9.

6. *Doprowadzenie warunków bytowych w izbach przejściowych do wymogów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości i w taki sposób, aby pomieszczenia te wyglądem nie odbiegały od domowych pomieszczeń dla nastolatków.*

Uprzejmie informuję, że izby przejściowe zostały doprowadzone do wymogów w/w Rozporządzenia i nie odbiegają wyglądem i wyposażeniem do izb mieszkalnych. Równocześnie nadmieniam, że Zakład Poprawczy w Nowem jest placówką o charakterze zamkniętym i w związku z tym zgodnie z w/w Rozporządzeniem w zakładzie stosowany jest pełny system ochrony cyt. *§ 105^{2,36)} 1 Pełny system ochrony stosuje się w resocjalizacyjnych zakładach zamkniętych, resocjalizacyjnych zakładach o wzmożonym nadzorze wychowawczym, zakładach poprawczych readaptacyjnych oraz w interwencyjnych schroniskach dla nieletnich. Pełny system ochrony może być także stosowany w zwykłym schronisku dla nieletnich.*

§ 105^{2,36)} 2,3 okna budynków i budowli, w których stale lub czasowo przebywają nieletni, wyposażone od zewnątrz w kraty lub inne zabezpieczenia techniczno-ochronne spełniające ich funkcje, a od wewnątrz w siatkę zabezpieczającą przed dostępem do okna.

W związku z powyższym zasadna jest ochrona w postaci krat zewnętrznych w oknach oraz siatki od wewnątrz zabezpieczającej przed dostępem do okien.

7. *Wyeliminowanie przypadków umieszczania nieletnich w izbie przejściowej na ich życzenie.*

Uprzejmie informuję, że przypadki umieszczania nieletnich w izbach przejściowych na życzenie wychowanka zostanie wyeliminowane z dotychczas stosowanej praktyki.

8. *Odstąpienie od prowadzenia kontroli osobistych nieletnich do czasu uregulowania tego zagadnienia w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.*

Uprzejmie informuję, że odstąpiono od prowadzenia kontroli osobistych nieletnich poprzez sprawdzanie zawartości jamy ustnej bo tylko taka forma kontroli była prowadzona, wychowanek nie był rozbierany do przeprowadzenia kontroli, tylko w celu przebrania w odzież zakładową. To wołą nieletniego było to czy będzie się przebierał za parawanem czy też nie.

Informuję również, że w związku z tym iż odstąpiono od kontroli osobistych nieletnich zmieniono zapis punktu 7 „Procedury odwiedzin wychowanka w zakładzie poprawczym w Nowem” i obecnie brzmi: cyt. „7. Po odwiedzinach strażnik dokonuje kontroli miejsca odwiedzin pod kątem pozostawienia przedmiotów niedozwolonych.

oraz dokonano zmiany zapisu w części III pkt. 6 tabeli, który otrzymał brzmienie; cyt.

„Zakończenie odwiedzin

- odwiedzający opuszczają zakład

- pomieszczenie zostaje przeszukane pod kątem pozostawienia przedmiotów niedozwolonych

- nieletni zostaje odprowadzony do pomieszczeń grupy wychowawczej”

Jednocześnie nadmieniam, że naszym zdaniem nie podlega dyskusji miejsce wykonywania czynności związanych z przeszukaniem nieletniego z uwagi na monitoring wizyjny zainstalowany w pomieszczeniu, ponieważ zgodnie z w/w Rozporządzeniem wszystkie pomieszczenia w których przebywają nieletni powinny być objęte monitorowaniem cyt. *§ 105⁵ .1. W pełnym i ograniczonym systemie ochrony jest stosowany stały monitoring pomieszczeń, w których stale lub czasowo przebywają nieletni.*

9. *„Wydłużenie czasu archiwizacji nagrań z monitoringu zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.*

Uprzejmie informuję, że w roku bieżącym na dostosowanie systemu monitorowania placówki została w zakupach inwestycyjnych zarezerwowana kwota 20000,00 zł. Za powyższą kwotę zostanie przeprowadzona modernizacja systemu zapisu wizyjnego w pomieszczeniach izb przejściowych, izolacyjnej oraz izby chorych. Po dokonaniu modernizacji możliwe będzie archiwizowanie zapisu wizyjnego zgodnie z w/w Rozporządzeniem ze zmianami z 2015r. tj: przez okres 90 dni od dokonania zapisu. Jednocześnie nadmieniam, że w planie wydatków inwestycyjnych przesłanym do Ministerstwa na 2017r. wnioskuje o kwotę 75000,00 z przeznaczeniem na dalszą rozbudowę systemu monitorowania placówki w celu pełnej, zgodnej z przepisami możliwością dokonywania zapisu archiwalnego.

Dodatkowe wyjaśnienia:

1. *Wyjaśnienia dotyczące sytuacji wychowanka* *podane są w pkt. 1.*
2. *Wyjaśnienia w kwestii korzystania przez nieletnich przebywających w izbie przejściowej z możliwości do godzinnego spaceru.*

Nieletni umieszczony w placówce już w izbie przejściowej zostaje poinformowany o jego prawach, między innymi o prawie do godzinnego spaceru w trakcie pobytu w izbie przejściowej. Wychowankowie w trakcie pobytu w izbach niejednokrotnie rezygnowali z prawa do spaceru co jest odnotowywane w arkuszu spostrzeżeń z pobytu nieletniego w izbie. Godzina spaceru, na prośbę wychowanka, była realizowana również w formie zajęć sportowych w sali sportowej znajdującej się obok pomieszczeń izb przejściowych. Przeprowadziłem z nieletnimi rozmowy wyjaśniające dotyczące proponowanego spaceru po korytarzu i stwierdzam, że takie sytuacje miały miejsce. Jednocześnie rozmowy wykazały, że nieletni w 60% wskazywali na umożliwienie im godzinnego spaceru na świeżym powietrzu.

W dniu 13.04.2016r. wydałem zarządzenie nr 14/Z/16, w którym wskazałem na bezwzględne przestrzeganie prawa nieletnich przebywających w izbie przejściowej do korzystania z godzinnego spaceru na świeżym powietrzu.

3. *Wyjaśnienia w kwestii przyjmowania przez pracownika postawy ciała charakterystycznej dla osób zamierzających przystąpić do bójki.*

Uprzejmie informuję, że w dniu 19.04.2016r. p.o. kierownika internatu pan Łukasz Bocian na zebraniu wychowawców omówił wskazaną przez przedstawicieli nieprawidłowość w komunikowaniu się z nieletnimi. Zalecił, aby pracownicy działu internatu kontrolowali niewerbalne sposoby komunikacji interpersonalnej w relacjach z nieletnimi.

Ponadto w bieżącym roku planowane są szkolenia w zakresie:

- komunikacji interpersonalnej z elementami asertywności,
- asertywne sposoby rozwiązywania konfliktów,
- umiejętności wychowawcze i komunikacyjne.

2 wypracowania 520 uczeń
DYREKTOR
ZAKŁADU POPRAWICZEGO
w Katowicach
mgr Andrzej Swatkowski

Zakład Poprawczy w Nowem - Grupa Readaptacyjna

zbiornik 1

ZAKŁAD POPRAWCZY W NOWEM

POWSTANIE I FUNKCJONOWANIE GRUPY READAPTACYJNEJ W ZAKŁADZIE

NOWE, 2011r.

GRUPA READAPTACYJNA W ZAKŁADZIE POPRAWCZYM W NOWEM

Zakład Poprawczy w Nowem, zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 25 sierpnia 2004r. w sprawie utworzenia schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych oraz określenia ich rodzajów i limitów miejsc, należy do kategorii zakładów zamkniętych (Dz. Urz. Min. Spr. z dnia 11 października 2004 r.) Placówka nasza na podstawie § 6.1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2001r., w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. Nr 124, poz. 1359) przeznaczona jest dla wychowanków, którzy wielokrotnie uciekali z zakładów resocjalizacyjnych otwartych i półotwartych.

I. Podstawy prawne powołania w placówce grupy readaptacyjnej.

1. § 3 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. (Dz.U. z 2009r., poz. 996)
2. Pismo DWOiP. III.5150-127/10 pani Naczelnik Wydziału Wykonania Orzeczeń i Probacji w sprawie decyzji Ministra Sprawiedliwości o utworzeniu w Zakładzie Poprawczym w Nowem grupy readaptacyjnej.
3. Zarządzenie Dyrektora Zakładu Poprawczego w Nowem nr 12/ZGR/10 o utworzeniu w placówce z dniem 1.10.2010r. grupy readaptacyjnej.

II. § 9¹ 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – kierowanie nieletnich do grupy readaptacyjnej

Do grupy readaptacyjnej, zgodnie z rozporządzeniem, kierowani są nieletni, którzy;

- ❖ przebywając w schronisku dla nieletnich, odmawiali uczestniczenia w procesie wychowania, edukacji i terapii,
- ❖ w czasie pobytu w schronisku dla nieletnich uciekli z niego lub co najmniej dwukrotnie nie wrócili z przepustki, a istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że będą to czynić nadal,
- ❖ w czasie pobytu w schronisku dla nieletnich co najmniej dwukrotnie dopuścili się czynów zabronionych,
- ❖ przebywając w zakładzie poprawczym innego rodzaju, odmawiali uczestniczenia w procesie wychowania, edukacji i terapii,
- ❖ w czasie pobytu w zakładzie poprawczym innego rodzaju uciekli z niego lub co najmniej dwukrotnie nie wrócili z przepustki lub urlopu, a istnieją podstawy do przypuszczenia, że będą to czynić nadal,
- ❖ w czasie pobytu w zakładzie poprawczym innego rodzaju dwukrotnie dopuścili się czynów zabronionych.

a więc nieletni, którzy przebywając w innych placówkach, nie chcą się podporządkować podejmowanym wobec nich oddziaływaniom terapeutycznym, edukacyjnym, odmawiają udziału w procesie resocjalizacyjnym. Wychowankowie, którzy dokonywali ucieczek ze schronisk przed orzeczeniem środka poprawczego jak i z zakładów w trakcie wykonywania tego środka oraz popełniali kolejne czyny zabronione.

Nieletni kierowani do Zakładu Poprawczego w Nowem - badania własne. (diagnoza osobowości)

Przeprowadzone w naszym zakładzie badania wykazały, że nieletni kierowani do grupy readaptacyjnej to wychowankowie:

- mający wrogi nieprzyjazny obraz świata społeczeństwa i otaczającej rzeczywistości,
- którzy różnią się od siebie pod względem potencjalnych możliwości intelektualnych, co wiąże się z koniecznością indywidualnego doboru metod i zakresu nauczania. Kształcenie w klasie szkolnej, odbywać się musi jednocześnie na wielu poziomach. Sugeruje to konieczność objęcia nieletnich indywidualnym tokiem nauczania,
- w kontaktach interpersonalnych występuje u nieletnich przewaga procesów emocjonalnych nad ich opracowaniem intelektualnym przy jednoczesnym zaburzeniu internalizacji norm moralnych, prawnych, zwyczajowych,
- charakteryzujący się silnie zaburzoną osobowością, (w kierunku dysocjalnej) co w dużej mierze utrudnia a czasem wręcz uniemożliwia podjęcie właściwych oddziaływań resocjalizacyjnych. Oddziaływania podejmowane wobec tych nieletnich, muszą się, koncentrować głównie wokół ich niekontrolowanej agresji, impulsywności czy neurotyzmu,
- z uwagi na stałe, intensywne poczucie zagrożenia oraz wysoki poziom koncentracji na własnych przeżyciach, postawach roszczeniowych, nie potrafią poprawnie funkcjonować w oddziale szkolnym, grupie warsztatowej czy internatowej. W rezultacie dezorganizują pracę dydaktyczną, wychowawczą i resocjalizacyjną. Negatywnie wpływają na ogólną atmosferę wychowawczą.
- charakteryzują się nieumiejętnością antycypacji kary, a także brakiem wrażliwości na stosowane kary,
- którzy wykazują brak odpowiedniego poziomu samoakceptacji,
- których znacząca część (80%), posiada tatuaże oraz blizny po samookaleczeniach dokonanych na tle działań podkulturowych, przez co demonstrowają oni swoją przynależność do nieformalnych struktur podkultury przestępczej. Wymaga to stałego monitorowania kontaktów rówieśniczych i wczesnego zapobiegania próbom szerzenia zasad „drugiego życia” na terenie placówki.

III. § 9¹ 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2001r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - readaptacja

Projektując podstawy funkcjonowania w zakładzie grupy readaptacyjnej konieczna jest przede wszystkim interpretacja pojęcia readaptacji.

Readaptacja to ponowne przystosowanie człowieka chorego lub niepełnosprawnego do czynnego samodzielnego życia w społeczeństwie, do wykonywania pracy zawodowej (readaptacja społeczna i zawodowa) O readaptacji społecznej (środowiskowej) mówimy również w znaczeniu powrotu do życia społecznego osób okresowo wyizolowanych z naturalnego życia społecznego. (Słownik Wyrazów Obcych, PWN W-wa, 1980).

Zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich, readaptacja polegać ma na:

- zaplanowaniu i realizacji indywidualnych oddziaływań reedukacyjnych,

Zakład Poprawczy w Nowem - Grupa Readaptacyjna

- stosowaniu metod i form pracy służących ułatwieniu dostosowania się nieletniego do ustalonego w zakładzie porządku
- ograniczeniu możliwości korzystania z form zajęć charakterystycznych dla zakładów poprawczych innego rodzaju, polegającym na:
 - kształceniu oraz zatrudnieniu wychowanków wyłącznie na terenie zakładu,
 - prowadzeniu zajęć w czasie wolnym od nauki i pracy wyłącznie na terenie zakładu i pod bezpośrednim nadzorem pracowników zakładu,
- zwiększeniu ilości zadań i czynności o charakterze porządkowym oraz społecznie użytecznych.

W związku z powyższym musimy założyć, że readaptacja nieletnich w naszym zakładzie, polegać ma na wdrożeniu wychowanka do przestrzegania wymogów regulaminowych placówki resocjalizacyjnej, podporządkowania się wszelkim podejmowanym oddziaływaniom reedukacyjnym, resocjalizacyjnym, terapeutycznym w taki sposób aby wychowanek mógł poprawnie funkcjonować w tego typu zakładach. Naszym zdaniem w Rozporządzeniu zostały ukazane ogólne kierunki oddziaływań readaptacyjnych dlatego niezbędne było dla nas określenie naszych działań, które pozwolą na osiągnięcie głównego celu readaptacji jakim jest powrót nieletniego do placówki macierzystej i podjęcie procesu resocjalizacji.

Rozporządzenie nie określa również jakie warunki wychowanek musi spełniać by możliwe było jego przeniesienie do placówki macierzystej, zakładu półotwartego (jeśli wcześniej przebywał w schronisku dla nieletnich) lub zwolnienie warunkowe w trybie art. 86 upn czy też umieszczenie poza zakładem w trybie art. 90 upn.

Wobec powyższego ustalone zostały i zawarte w Indywidualnych Planach Resocjalizacyjnych (podtytuł Plan Oddziaływań Readaptacyjnych) cele readaptacyjne, które w ocenie pracowników zakładu, nieletni musi osiągnąć. Zrealizowanie zadań (osiągnięcie celów) zawartych w Indywidualnym Planie Resocjalizacji jest podstawą do powrotu wychowanka do placówki, z której przybył lub przeniesienia do innego zakładu.

IV. Cele readaptacyjne, zadania do realizacji

Cele readaptacji i zadania do zrealizowania przez nieletnich określone są w Indywidualnym Planie Resocjalizacyjnym (podtytuł Plan Oddziaływań Readaptacyjnych)

- Realizacja zadań reedukacyjnych;
 - wdrażanie do realizacji obowiązku szkolnego i podnoszenia poziomu edukacyjnego,
 - wdrażanie do pełnienia ról pracowniczych poprzez aktywny udział w zajęciach warsztatowych i kursach szkoleniowych,
 - aktywny udział w zajęciach wyrównawczo-kompensacyjnych.
- Podjęcie oferty resocjalizacyjnej internatu;
 - nabycie umiejętności zawierania właściwych relacji interpersonalnych w grupie,
 - podporządkowanie się i respektowanie poleceń pracowników,
 - aktywny udział we wszystkich organizowanych zajęciach wychowawczych,
 - wykonanie zadań porządkowych oraz prac społecznie użytecznych,

- nawiązywanie oraz podtrzymywanie pożądanych więzi z rodziną lub opiekunem prawnym,
- Udział w zaprogramowanych przez zespół diagnostyczno-korekcyjny grupowych i indywidualnych oddziaływaniach terapeutycznych, których celem jest:
 - uzyskanie pożądanych, pozytywnych i trwałych zmian strukturalnych osobowości, dzięki czemu nieletni ma możliwość poprawienia ogólnego samopoczucia, swoich relacji z innymi oraz uzyskania większej satysfakcji na wielu płaszczyznach swojego życia. Dzięki terapii, osoba zaczyna lepiej rozumieć siebie oraz mechanizmy powstawania własnych trudności, co wpływa korzystnie na rozwój osobisty wychowanka.
 - korekcji wadliwych postaw społecznych jednostki dzięki uczestniczeniu w zajęciach w grupie społecznej, we współdziałaniu z innymi członkami grupy (klasa, oddział, grupa wychowawcza, grupa terapeutyczna)

V. Podstawy pracy resocjalizacyjnej

Nadrzędnym celem pracy resocjalizacyjnej w grupie readaptacyjnej, jest wdrożenie wychowanka do podjęcia szeroko pojętej współpracy w zakresie realizacji oferty resocjalizacyjnej placówki, w efekcie życia zgodnego z ogólnie obowiązującymi normami społecznymi, do których zalicza się normy prawne, moralne, zwyczajowe a także nauczanie samodzielnności życiowej. Praca wychowawcza w grupie readaptacyjnej zmierzać powinna do ukształtowania u wychowanka uległości w stosunku do norm i regulaminów, prawidłowej hierarchii wartości, poczucia odpowiedzialności za własne czyny a także ukształtowania i rozwijania jego wartościowych zainteresowań.

W resocjalizacji wychowanków zakładu przyjęto podejście kognitywno-behawioralne, którego celem jest poszukiwanie i kierowanie bodźcami na które jest wrażliwy nieletni. Podstawowe znaczenie ma zidentyfikowanie czynników nagradzających i karzących, oraz operowanie nimi w celu wygaszenia zachowań niepożądanych. Ważne jest akceptowanie podmiotowości osoby wychowanka jako indywidualności i odrębności psychologicznej.

Podstawą pracy resocjalizacyjnej z wychowankiem jest Indywidualny Plan Resocjalizacji (podtytuł Plan Oddziaływań Readaptacyjnych), opracowany przez pedagoga przy współpracy psychologa, wychowawcy prowadzącego oraz nauczycieli i współudziale wychowanka. Jeżeli wychowanek odmawia, I.P.R. opracowywany jest bez jego udziału. Modyfikacja I.P.R. następuje najpóźniej po sześciu miesiącach od chwili jego opracowania.

VI. Założenia pracy resocjalizacyjnej

Praca resocjalizacyjna w grupie readaptacyjnej prowadzona jest w oparciu o następujące założenia:

- ❖ Proces resocjalizacji z wychowankami grupy readaptacyjnej i nieletnich zakładu zamkniętego przebiega rozdzielnie.

- ❖ Kierowanie wychowanka do grupy internatowej, klasy szkolnej czy grupy warsztatowej, odbywa się po krótkim pobycie w izbie przejściowej, gdzie pracownik zespołu diagnostyczno-korekcyjnego przeprowadza rozmowę wstępną, nauczyciele dokonują oceny poziomu dydaktycznego i umiejętności zawodowych. Prowadzona jest obserwacja wychowanka oraz dokonuje się niezbędnych badań lekarskich i zabiegów higieniczno-sanitarnych.
- ❖ Reedukacja prowadzona jest poprzez nauczanie indywidualne
- ❖ Szkolenie warsztatowe prowadzone jest w czteroosobowych oddziałach.
- ❖ Praca wychowawcza w internacie, prowadzona jest w ośmioosobowej grupie.
- ❖ Praca z wychowankami odrzucającymi przedstawioną im ofertę resocjalizacyjną lub stwarzającymi bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa placówki, odbywa się w warunkach czasowego ograniczenia kontaktów z innymi wychowankami grupy. Zasady pracy z tymi wychowankami określa regulamin izb specjalnych.
- ❖ W zakładzie prowadzone są zajęcia szkolne i warsztatowe, których celem jest wdrożenie do realizacji zadań edukacyjnych oraz wyposażenie wychowanków w umiejętności i kwalifikacje zawodowe.
- ❖ W ramach pracy internatu, organizowane są zajęcia, których celem jest m.in. umożliwienie odreagowania napięć oraz wyuczenie wychowanków wartościowych sposobów spędzania czasu wolnego. Należą do nich:
 - koła zainteresowań
 - zajęcia sportowo – rekreacyjne
 - zajęcia intelektualno – manualne
- ❖ Ocena postępów wychowanka, we wszystkich działach dokonywana jest na podstawie udokumentowanej i systematycznie zapisywanej obserwacji wychowanka (arkusz spostrzeżeń, arkusz oceny punktowej).
- ❖ W każdym miejscu na terenie zakładu, wychowankowie przebywają pod nadzorem pracowników.
- ❖ Kadra pedagogiczna zakładu zobowiązana jest do zajmowania się wychowankami w zakresie:
 - poznawania ich indywidualnych problemów życiowych i wspierania pozytywnych planów na przyszłość,
 - organizowania indywidualnej i grupowej pomocy w ramach zajęć typu terapeutycznego, wyrównawczo-kompensacyjnego.
- ❖ Praca osobopoznawcza prowadzona jest w oparciu o:
 - analizę dokumentacji wychowanka
 - obserwację
 - badania psychologiczne i pedagogiczne
 - badania lekarskie (w tym psychiatryczne)

VII. Oferta diagnostyczno-terapeutyczna zespołu diagnostycznego

Praca terapeutyczna i resocjalizacyjna z nieletnimi w grupie readaptacyjnej prowadzona jest w warunkach jasno określonych norm i zasad. W szczególności ukierunkowana jest na:

- ustaleniu powodów odmowy udziału w procesie resocjalizacji oraz opracowywaniu indywidualnych programów zaradczych,
 - wzbudzaniu motywacji do pracy z osobami wychowującymi poprzez ukazywanie zagrożeń i osobistych korzyści,
 - rozwijaniu samokontroli i odpowiedzialności za własne postępowanie poprzez wprowadzenie adekwatnego systemu konsekwencji,
 - kształtowaniu uległości wychowanka wobec regulaminu placówki poprzez dyscyplinowanie i perswazję,
 - eliminowaniu negatywizmu i postaw buntowniczych poprzez rozmowy terapeutyczne,
 - wyciszaniu impulsywności poprzez udział w zajęciach relaksacyjnych;
 - kształtowaniu właściwego stylu funkcjonowania w grupie poprzez socjoterapię,
 - rozwijaniu zdolności zapanowania nad natychmiastowym wyładowaniem agresywnych, wrogich impulsów poprzez wprowadzenie elementów Treningu Zastępowania Agresji,
 - eksponowaniu pożądanych wzorców zachowań poprzez rozmowy wychowawcze i terapeutyczne,
 - rozwijaniu umiejętności nabierania dystansu wobec silnych emocji poprzez ćwiczenia indywidualne i grupowe,
 - motywowaniu do wytrwałości w realizowaniu pozytywnych zamierzeń poprzez udzielanie wsparcia i pomocy, w tym także terapii wg potrzeb.
- ❖ Zespół diagnostyczno-korekcyjny opracowuje diagnozę nowoprzybyłego wychowanka, a w szczególności:
- w oparciu o dane z akt oraz ustrukturyzowany wywiad sporządza analizę przyczyn odmowy udziału w procesie edukacji, wychowania i terapii,
 - w miarę potrzeb uzupełnia diagnozę osobowości nieletnich opracowaną w poprzednich placówkach o dodatkowe zmienne (np. internalizacja norm i zasad życia społecznego, preferowane style funkcjonowania w grupie, postawa wobec autorytetów),
 - dokonuje rediagnozy psychologicznej i pedagogicznej.
- ❖ Projektuje przy współudziale innych pracowników Indywidualny Plan Resocjalizacji.
- ❖ W ramach codziennej pracy proponuje wychowankom udział w różnego typu zajęciach terapeutycznych;
- terapia indywidualna bazująca na elementach Treningu Zastępowania Agresji- wg potrzeb,
 - socjoterapia z elementami arteterapii,
 - wstępna orientacja zawodowa,
 - psychoprofilaktyka uzależnień,

❖ Ponadto zespół oferuje:

- pełną opiekę psychologiczną i pedagogiczną,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów osobistych,
- pomoc w usamodzielnianiu się,
- współpracę z centrami pomocy rodzinie,
- mediacje rodzinne,
- psychoedukację wg. potrzeb.

VIII. Oferta resocjalizacyjna internatu.

Miejszem gdzie wychowankowie spędzają większość czasu po zajęciach szkolnych i warsztatowych jest internat. Sytuacja taka wymaga od kierownictwa i kadry pedagogicznej placówki takiego zaplanowania pracy, aby można było w tym czasie realizować cele przede wszystkim readaptacyjne oraz opiekuńcze, wychowawczo-resocjalizacyjne, terapeutyczne przy jednoczesnym zapewnieniu młodzieży w miarę atrakcyjnego spędzania wolnego czasu i efektywnego wypoczynku.

Z naszych doświadczeń wynika, że stosowne zagospodarowanie czasu wolnego wychowanków ma ogromny wpływ na ich samopoczucie i skalę akceptacji pobytu w zakładzie. Odpowiedni dobór tematyki zajęć i różnorodność imprez organizowanych w tym czasie mogą dostarczyć nieletnim okazji do przeżywania pozytywnych doświadczeń społecznych, uczyć kontrolowania sposobów odreagowania napięcia emocjonalnego oraz pomaga integrować grupę w pozytywnym kierunku i wdrażać jej członków do współpracy.

Natomiast nuda, monotonia, rutynowe działania, brak troski o wypełnienie czasu wolnego wychowanków w przemyślany i atrakcyjny dla nich sposób powodują, że atmosfera wychowawcza „zagęszcza się”, wzrasta częstotliwość zachowań agresywnych, pojawiają się przejawy „drugiego życia” i powstaje przestrzeń dla wydarzeń nadzwyczajnych.

Do naszych najważniejszych zadań - oddziaływań należą:

- oddziaływania etiotropowe - usuwające różnorodne czynniki uczenia się postaw niepożądanych, aspołecznych. Odizolowanie osób (grup), zmiany warunków, organizowanie odpowiednich elementów otoczenia. Wprowadzanie w życie nieletniego osób znaczących, które go będą inspirowały.
- oddziaływanie ergotropowe – przekształcanie postaw aspołecznych oraz ich wzajemnych powiązań. Odwoływanie się do zainteresowań wychowanka, umiejętności, zdolności, aby wywołać u niego odpowiednią motywację, powodującą pozytywne ustosunkowanie się do obowiązujących norm społecznych.
- oddziaływania semiotropowe – usuwanie psychicznych skutków wpływu i oddziaływań czynników znajdujących się w centrum działań etiotropowych.

Staramy się aby każde organizowane zajęcia posiadały walory readaptacyjne profilaktyczno-terapeutyczne, wychowawcze i rekreacyjne. Z tego względu w organizowanych zajęciach z nieletnimi, metodami psychotechnicznymi, socjotechnicznymi oraz kulturotechnicznymi dążymy do:

- wdrażania do przestrzegania reguł i przepisów określających sposób funkcjonowania w placówce, społeczeństwie,
- współpracy z pracownikami, wychowankami i zaangażowania w życie grupy, klasy, oddziału warsztatowego,
- zmniejszenia stresu i agresji,
- uczenia spokoju i koncentracji, tworzenia atmosfery odprężenia,
- powtórnym rozwijaniu u wychowanków umiejętności rozumienia samych siebie, nazywania problemów własnych i cudzych oraz pogłębianiu wrażliwości na potrzeby emocjonalne innych ludzi,
- przywracania równowagi w zaburzonych relacjach wychowanków ze światem społecznym i „samym sobą”, rozwoju empatii,
- łagodzenia negatywnych uczuć, myśli i emocji,
- rozładowania w pozytywny, akceptowany społecznie sposób napięcia emocjonalnego.

Zajęcia prowadzone w internacie zmierzają przede wszystkim do:

- Przywrócenia zdolności do normalnego, zrównoważonego społecznego funkcjonowania w rolach ważnych dla systemu społecznego,
- Wyuczenia konwencjonalnych sposobów zaspokajania potrzeb bez popadania w konflikty z otoczeniem,
- Kształtowania u wychowanków umiejętności pozwalających na pełnienie ról akceptowanych społecznie,
- Przeciwdziałania poczuciu wykluczenia ze społeczeństwa i potępienia przez społeczeństwo,
- Zwiększania motywacji do działania i zaufania we własne siły,
- Zwiększania zdolności komunikacyjnych,
- Pomocy w nawiązaniu kontaktów z rodziną,
- Zaszczepienia u wychowanków zamiłowania do porządku, dbałości o czystość i higienę osobistą, estetyczny wygląd pomieszczeń, poprzez zwiększenie ilości zadań i czynności o charakterze porządkowym oraz prac społecznie użytecznych.

IX Oferta edukacyjna szkoły i warsztatów

Cele i zadania szkół i warsztatów w procesie readaptacji:

- ❖ szkoła umożliwi zdobycie wiedzy i umiejętności wymaganych dla danego etapu dydaktycznego i szkolenia zawodowego wychowanka.
- ❖ rozwija zainteresowania poznawcze.
- ❖ kształtuje środowisko wychowawcze sprzyjające realizowaniu celów i zasad określonych w Ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty poprzez:
 - ✓ zapewnienie odpowiedniej bazy dydaktycznej dla uczniów
 - ✓ systematyczne diagnozowanie i monitorowanie zachowań uczniów,

Zakład Poprawczy w Nowem - Grupa Readaptacyjna

- ✓ wspomaganie w procesie readaptacji wychowanków (reedukacja i remotywacja uczniów w kształceniu).
- ✓ zapewnia indywidualizację procesu nauczania w odniesieniu do potrzeb ucznia
- ✓ realizuje program wychowawczy
- ✓ sprawuje opiekę nad uczniami odpowiednio do ich potrzeb
- ✓ jest miejscem inicjowania i koordynowania wspólnych działań edukacyjnych nauczycieli, rodziców, organizacji pozarządowych i innych instytucji.

RPW/31868/2016 P
Data: 2016-05-30

ZAKŁAD POPRAWCZY
ul. Bydgoska 4 86-170 Nowe tel./fax. 0523327518
sekretariat@nowe.zp.gov.pl

Nowe, dnia 23.05.2016r.

L. dz. 613/16

ZAKŁAD POPRAWCZY
86-170 Nowe, ul. Bydgoska 4
tel./fax 52 332 75 18
000321767
— 2 —

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPŁ.	2016 -05- 30
Zał. 1	NR

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Dotyczy pisma: KMP.573.2.2016.DK z dnia 07.04.2016r.

W nawiązaniu do prośby przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w zakresie aktualnej sytuacji wychowanka uprzejmie informuję, że termin rozprawy o warunkowe zwolnienie nieletniego z zakładu poprawczego został przeniesiony na dzień 8 lipca 2016r. Wychowanek w rozmowach z pracownikami placówki nie zgłasza uwag dotyczących jego relacji rówieśniczych. Twierdzi, że czuje się bezpiecznie w zakładzie, czego potwierdzeniem jest notatka sporządzona przez nieletniego. (załącznik do pisma)

2 powołania
DYREKTOR
ZAKŁADU POPRAWCZEGO
w Nowym
mgr Andrzej Swakowski

MOJA SITUACJA MIĘDZY MNA I WYCHOWAWKAMI ULEGŁA
ZMIANIE, NIE CIEPIJA SIĘ MNIE. JEST WSZYSTKO
W PORZĄDKU, WYCHOWAWCY MI POMOGŁI DOBYĆ
SIĘ ROZMOWY I WSZYSTKO SIĘ DOBYĆ NA LEPSZE.
TERAZ SIĘ DOYADUJE Z WYCHOWAWKAMI NIKT SIĘ
MMIE NIE CIEPIA. CZUJE SIĘ W ZAKŁADZIE BERMECZNIK.

10.05.2016r.

()

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

2016-06-07

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.573.2.2016.DK

**Pani
Luiza Sałapa
Zastępca Dyrektora Departamentu
Wykonania Orzeczeń i Probacji
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa**

Szanowna Pani Dyrektorko,

Uprzejmie dziękuję za ustosunkowanie się do treści raportu przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z rewizytacji w Zakładzie Poprawczym w Nowem (dot. pisma z dnia 10 maja 2016 r. sygn. DWOiP III-072-7/16). Należy zauważyć, że w pozytywny sposób odniosła się Pani do znacznej części zaleceń reprezentantów Mechanizmu.

Nie zgodziła się Pani natomiast z postulowanymi zmianami w zapisach aktów wewnętrznych (nasze zalecenia 3 i 5), lecz po analizie przedstawionej przez Panią argumentacji, z poniżej przedstawionych względów, nie sposób zgodzić się z tym stanowiskiem.

Zal. 3.

Jak słusznie Pani wskazała, użyte w treści *Procedury udzielania nieletnim pomocy medycznej poza zakładem* sformułowanie jest stanowcze. Jednakże wyraźnie wskazuje na to, że decyzję o konieczności udania się wychowanka do pielęgniarki podejmuje pracownik pedagogiczny cyt. *Decyzję o konieczności udania się wychowanka do pielęgniarki podejmuje pracownik pedagogiczny z własnej inicjatywy lub na prośbę nieletniego*. Skoro pracownik podejmuje decyzję, a nie np. *doprowadza wychowanka do pielęgniarki na jego prośbę*, to oznacza, że ma on możliwość wyrażenia woli w tej sprawie, a woła ta może być negatywna dla wychowanka. Ponieważ zapis ten z wskazanych w raporcie przyczyn (ryzyko pomyłki w sytuacji odmowy) i mimo wyjaśnień dyrektora Zakładu Poprawczego w Nowem, że nie odmawia się wychowankom pomocy medycznej, jest niefortunny, zostaje podtrzymane zalecenie pracowników BRPO dotyczące wyartykułowania we wskazanej Procedurze zasady,

że pracownik pedagogiczny nie może odmówić prośbie nieletniego o doprowadzenie go do pielęgniarki lub lekarza.

W tym miejscu należy wyjaśnić, w reakcji na przedstawiony przez Panią argument dotyczący opisywanej kwestii, że w raporcie nie wskazano na to, aby w praktyce zdarzenia takie miały miejsce, iż wizytacje Krajowego Mechanizmu Prewencji mają charakter prewencyjny, a zatem dla wydania zalecenia w danym obszarze (np. zmiany wewnętrznego aktu normatywnego), wystarczy samo ryzyko skrzywdzenia osoby pozbawionej wolności, skutkiem podjęcia działania na podstawie jego treści.

Zal. 5.

Pani uznanie, jakoby zalecenie wyeliminowania słuchania rozmów telefonicznych, nie znajdowało oparcia w brzmieniu art. 66 § 4 u.p.n. jest niezrozumiałe. Jak wskazano w raporcie, nie ma przepisów zezwalających na kontrolowanie rozmów telefonicznych nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych. Nikt z przedstawicieli Mechanizmu nie kwestionuje zasady wyrażonej w przytoczonym przepisie, że dyrektor zakładu poprawczego może ograniczyć lub zakazać kontaktów nieletniego z osobami spoza zakładu, placówki lub schroniska dla nieletnich w przypadku, gdyby kontakt ten:

- stwarzał zagrożenie dla porządku prawnego,
- stwarzał zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu, placówki lub schroniska,
- niekorzystnie wpływał na przebieg toczącego się postępowania,
- niekorzystnie wpływał na proces resocjalizacji nieletniego.

Wskazany przepis nie daje jednak możliwości kadrze zwizytowanej placówki słuchania rozmów telefonicznych nieletnich w celu stwierdzenia, czy np. kontakt z daną osobą nie wpływa niekorzystnie na proces resocjalizacji nieletniego. A zatem pkt 9 *Regulaminu korzystania z aparatu telefonicznego w Zakładzie Poprawczym w Nowem* nie ma podstaw w obowiązujących przepisach prawa krajowego i narusza prawo nieletnich do prywatności. Jak też wskazano w raporcie, zapis ten stoi w sprzeczności z naczelną zasadą, wyrażoną w tym samym Regulaminie, że rozmowa telefoniczna odbywa się bez udziału osób trzecich.

Na koniec odniosę się do sprawy najważniejszej, czyli zalecenia (nr 1) dotyczącego konieczności zwiększenia poczucia bezpieczeństwa u wychowanków w Zakładzie Poprawczym w Nowem, poprzez eliminację przemocy rówieśniczej.

Podkreślić należy, że przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji podczas wszystkich wizytacji w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich odbierają stanowcze zapewnienia kadry kierowniczej oraz pracowników pedagogicznych, iż na bieżąco monitorują atmosferę wychowawczą, tudzież podejmują szereg działań zmierzających do

zapobieżenia wzajemnemu znęcaniu się nieletnich. Co więcej, jak wskazano w raporcie, przedstawiciele KMP zdają sobie sprawę, jakie do tego typu placówek trafiają osoby i jakie mogą sprawiać problemy w relacjach w grupie.

Niemniej jednak wizytowany zakład poprawczy, w ocenie przedstawicieli KMP źle wypada na tle innych wizytowanych przez nich placówek w omawianym obszarze (patrz przykład podany w raporcie pobliskiego Zakładu Poprawczego w Świeciu). Co więcej, był on odwiedzany przez pracowników BRPO dwukrotnie i za każdym razem odebrano wyraźne, niepokojące relacje wychowanków, pochodzące z bezpośrednich, indywidualnych rozmów, świadczące o przemocy rówieśniczej. Sygnały na ten temat z tegorocznej wizytacji należało potraktować wiarygodnie m.in. dlatego, że poza relacjami pokrzywdzonych, część chłopców przyznała, iż to oni są sprawcami przemocy.

Oczywiście aktualne zapewnienia dyrektora Zakładu Poprawczego w Nowem m.in. o polepszeniu się sytuacji podanego w raporcie z imienia i nazwiska wychowanka, skutkiem mediacji wychowawców w jego grupie rówieśniczej, tudzież Pani informacja o wdrożeniu szeregu działań mających na celu podniesienie jakości i standardów pracy zwizytowanej placówki, zostały przyjęte. Należy wyrazić nadzieję, że przyczynią się one do realizacji zalecenia nr 1 przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Dorota Krzysztoń

Dorota Krzysztoń

Główny specjalista

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2016 -07- 0 6

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.573.2.2016.DK

Pan
Andrzej Swakowski
Dyrektor Zakładu
Poprawczego w Nowem
ul. Bydgoska 4
86-170 NOWE

Szanowny Panie Dyrektorze,

w nawiązaniu do wcześniejszej korespondencji dotyczącej raportu przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z rewizytacji w Zakładzie Poprawczym w Nowem, w załączeniu uprzejmie przekazuję kopię odpowiedzi udzielonej w dniu 22 czerwca 2016 r. przez Departament Wykonania Orzeczeń i Probacji Ministerstwa Sprawiedliwości. Dotyczy ona m.in. zasadności zmiany kwestionowanego przez przedstawicieli Mechanizmu zapisu *Procedury udzielania nieletnim pomocy medycznej na terenie zakładu* oraz konieczności wyartykułowania w Regulaminie prawa do ingerencji kadry placówki w przypadku niezależnego od pracownika usłyszenia rozmowy telefonicznej wychowanka, która tego wymaga.

Zał. 1

Z poważaniem

Dorota Krzysztoń

Główny specjalista